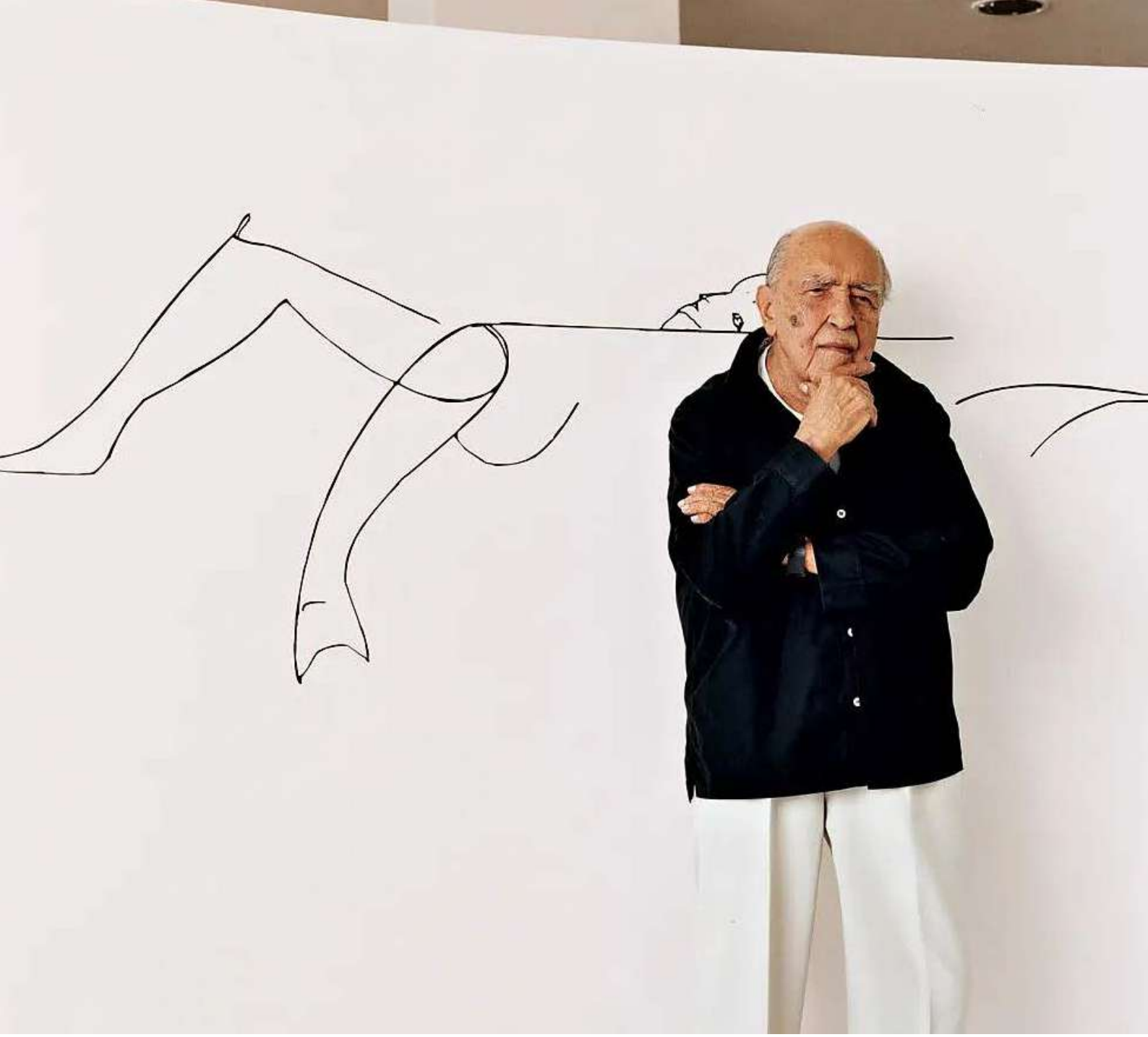

mesa Yaşam

Portre · Gezi · Çevre · Teknoloji · Kitap · Tarih · Sanat

MODERN MİMARLIĞIN USTALARINDAN OSCAR NIEMEYER | ADRIYATİK'İN İKİ KIYISI: BİR ORTA ÇAĞ MASALI | AZİZ PAUL'UN KAYIP İNCİL'İNİN GİZEMİ | AVRUPA'DA "USTALAR"A SON SAYGI DURUŞU | BÜYÜK KAYBIMIZ | TAK GÖZLÜĞÜ DÜNYAN DEĞİŞSİN! | BİR DİNOZOR BİZİ UYARIYOR: "YOK OLUŞU SEÇMEYİN" | BAŞKENTTE KÜLTÜR ADASI | CSO TASARIMINA FEYZ VEREN SİMGE ANITKABİR | "BANA BİR MÜZE VER, İÇİNİ DOLDURURUM" PABLO PICASSO | SAHİCİ BİR KADIN, "KEŞKE"SİZ BİR HAYAT | BİR SİNEMA YILINDAN GERİYE KALANLAR | DİJİTAL DEVRİM VE SİNEMA | ARTİSTLER KAHVESİ | MESAJANDA

BAŞKENTTE KÜLTÜR ADASI

YAZI
DERVİŞ ERDEM

Başkent Ankara, pek çok alanda hayatın durduğu pandemi döneminde, kültür ve sanat alanına yapılan büyük yatırımlarla dikkat çekiyor. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası (CSO) 25 yıl sonra modern bir konser salonuna kavuşurken, Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi'nin tarihi binası ve eserleri ise üç yıllık kapsamlı bir restorasyonun ardından yeni bir yüze sahip oldu.

Son yıllarda ülkede kültür sanat alanında yapılan en büyük yatırım, projelendirmesi 1993'te ortaya konan, temeli 1995'te atılan CSO binasının 25 yıl sonra, geçen Aralık ayında tamamlanması oldu. Yapı, Ankara'nın tam kalbinde, Ankara Kalesi ve Anıtkabir arasında görüş ekseninde yer alıyor. 154 bin 500 metrekarelik bir arazinin içerisinde, 62 bin 500 metrekare kapalı alandan ve üç bölümden oluşuyor. 2023 koltuk kapasiteli "Büyük Salon", 500 koltuk kapasiteli "Mavi Salon" ve 600 kişilik "Tarihi CSO Salonu", restoranları, müzesi ve açık hava alanlarından oluşan bir müzik kampüsü niteliği

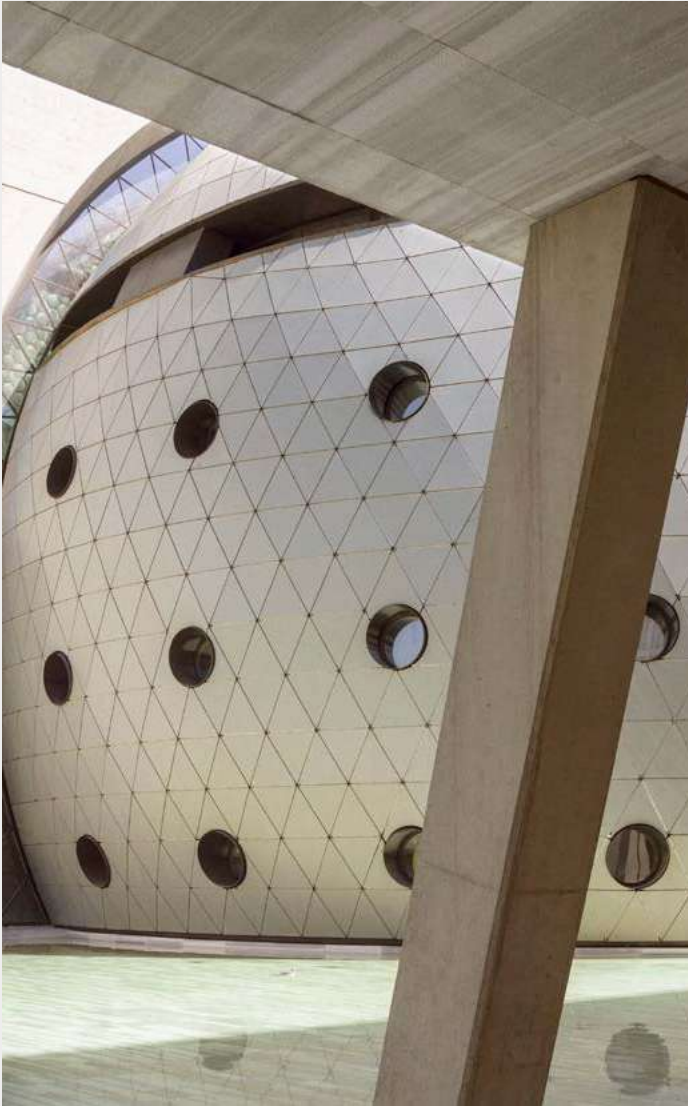
taşıyor. Kompleks, sembolik bir mimari ortaya koyuyor. Bir su kütesinin ortasında bulunan, aralarında keskin bir cam üçgen bulunan iki opak cam kaplı küreden oluşan mimari formu dikkat çekiyor.

Paris Filarmoni Orkestrası örnek alındı

Profesyonel idari kadrosuyla 1826'da kurulan ve dünyanın en eski orkestralarından bir olan CSO, yenilenen yapısıyla dünyanın dört bir yanından en saygın orkestraları ve solistleri ağırlamayı da hedefliyor.

Bunun için komplekste yeni bir yönetim planı da oluşturuldu. Yönetim yapısı için Paris Filarmoni Orkestrası örnek alındı. Kompleksin içerisinde eğitim sorumlusundan, iletişim sorumlusuna, uluslararası pazarlama sorumlusuna kadar özel bir ekip yapılandırıldı. Konser salonunun CSO dışında diğer özel sanat kurumlarının etkinliklerine de açılması planlanıyor.

Proje kapsamında CSO'nun tarihini anlatan bir müze de yapıldı. Açık alanda ise özellikle festivaller için 10 bin kişilik müzik yolu inşa edildi. CSO'ya yeni sanatçıların katılması sağlanırken, yurtdışında çalışan

“

CSO binasının bir su kütlesinin ortasında, aralarında keskin bir cam üçgen bulunan iki opak cam kaplı küreden oluşan mimari formu dikkat çekiyor.

”

sanatçıların Türkiye'ye dönmesinin de yolu açıldı. Ayrıca Merkezde, üniversite mezunlarına tecrübe kazandırmak için Cumhurbaşkanlığı Senfoni Akademisi de kurulacak. Burada genç yeni mezun sanatçılar yetiştirilerek, sertifika verilecek. Geleceğin müzisyenleri için CSO Çocuk programı da hayata geçirilecek.

Deliorman: Orkestraların şampiyonlar ligindeyiz

CSO'nun yeni binası, şef Cemi'i Can Deliorman yönetiminde, geçen Aralık ayında unutulmaz bir konserle kapılarını açtı. Dünyaca ünlü soprano Angela Gheorghiu ve dünyanın en iyi piyano ikilileri arasında gösterilen Güher ve Süher Pekinel kardeşler seyirci ile buluştu. CSO Genel Müzik

Direktörü Cemi'i Can Deliorman, en büyük hedeflerinden birinin bu konser salonunu diğer majör konser salonlarıyla iş birlikçi haline getirmek olduğunu belirterek duygularını şöyle aktarıyor:

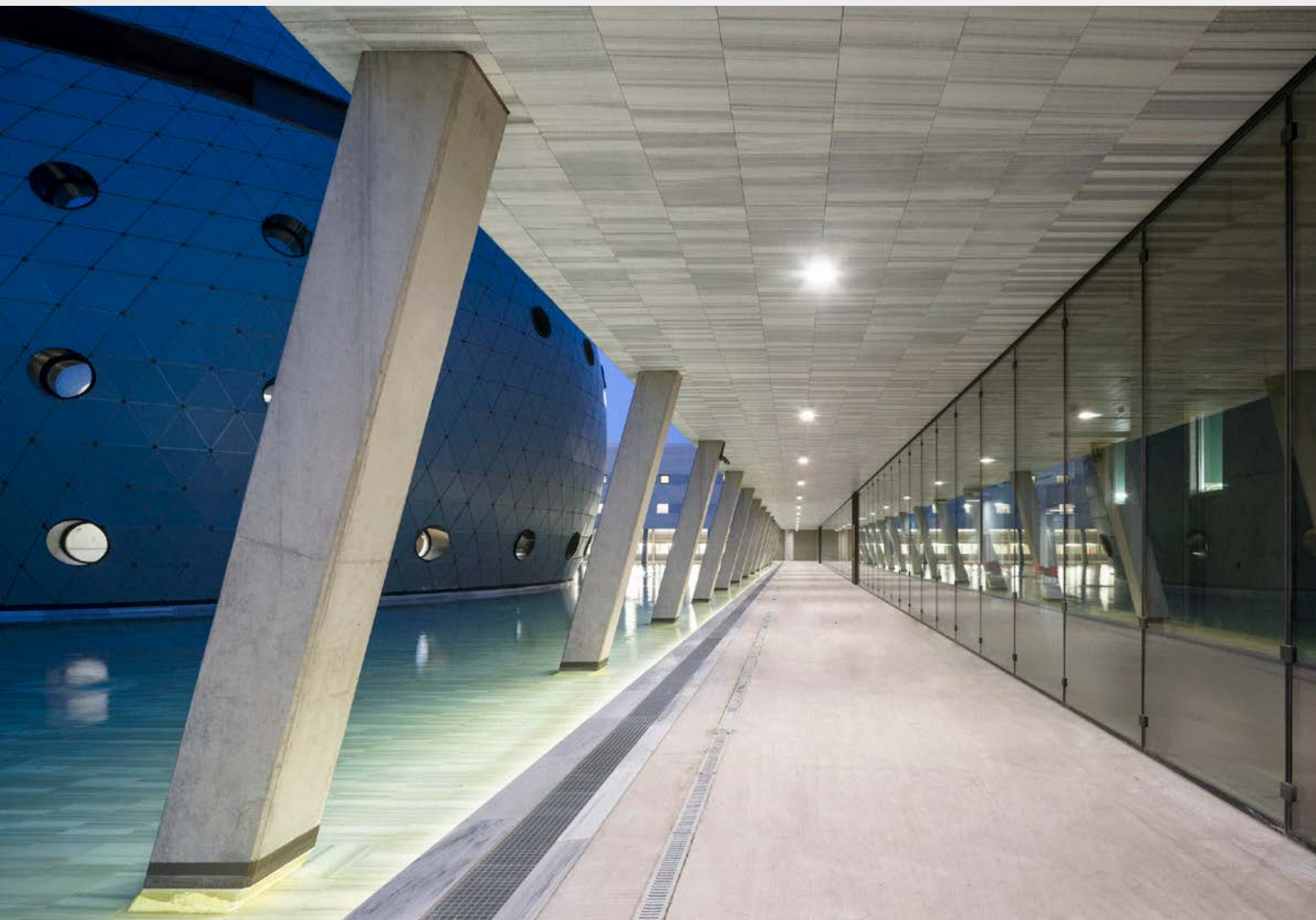
"Yani bizler bu salonlarla artık iş birliği yapacak konumdayız, çünkü biz artık orkestraların şampiyonlar ligindeyiz yeni salonumuzla. İnanın salon daha bitmeden en az Avrupa'dan 20 tane menajerlik ajansı bizimle irtibata geçti sanatsal projeleri ortak üretebilmek için. Yani bu sadece Ankara için değil, bu sadece CSO için değil, bu inanın Türkiye için ikonik bir yapı olacak ve Türkiye'yi çok nitelikli, güzel bir vitrinle temsil edecek diye düşünüyorum."

CSO, pandeminin ardından hafta içi ve hafta sonu vereceği düzenli konserlerle yeni kompleksinde sanatseverlerle buluşmanın planını yapıyor. Etkinlik bilet

fiyatlarının 50, 70 ve 100 lira arasında değişmesi planlanırken, öğrenciye ise yüzde 50 indirim uygulanacak.

Restorasyonu üç yıl sürdü

CSO kompleksinin açılmasının ardından başkentin sanat hayatı için ikinci müjde de Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi'nden geldi. Birinci Ulusal Mimarlık Döneminin en görkemli yapılarından olan Müze'nin tarihi binası ve eserlerine ilişkin üç yıl önce başlayan restorasyon çalışması, Bakanlık uzmanları ve üniversitelerden akademisyenlerin katkılarıyla tamamlandı. Küratörlüğünü Prof. Dr. Kıymet Giray'ın üstlendiği Müze, 28 Aralık 2020'de kapılarını yeniden açtı. İnşası 1927'de Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın emrine dayanan bina, adeta ülkenin sanat tarihine ev sahipliği

yapıyor. Yapı, Atatürk'ün binada Türk motifleri kullanılması isteği doğrultusunda dekore edilmişti. Bu amaçla, dış cephesi, salonu ve Türk odasında geleneksel Türk, Osmanlı ve Selçuklu figürlerine yer verilmişti. İlk Türk operası "Özsoy" burada sahnelenirken, 1975'de Kültür ve Turizm Bakanlığı'na devredildikten sonra Osmanlı Devleti'nin son döneminden Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar uzanan modern resim koleksiyonu sergilenmeye başlandı.

Tüm koleksiyon dijital arşivde

Yıllar içinde çok sayıda restorasyon çalışmaları yapılan binada, en kapsamlı yenileme ise son üç yılda hayata geçirildi. Bina ilk olarak çok ciddi bir güçlendirmeden geçti. Bütün yapı çelik kafeslerle tekrar örülerek, depreme karşı güçlendirildi. Türk Ocağı Salonu, aslına uygun bir şekilde restore edildi. Koltukları onarıldı ve yeniden müzik ve diğer sahne sanatlarının kullanımına hazır hale getirildi. Müzenin depolama bölümünde yapılan çalışma ile de eserler, ileri teknolojiye sahip, yanmaz özellikli, yeni nesil akıllı depo sistemi ile korumaya alındı. Eserler

dönemlerine, resim sanatında temsil ettikleri akıma göre, tarihsel bir akış içerisinde yerleştirildi. Çok sıkı bir güvenlik sistemi kuruldu. Müzenin tüm koleksiyonu dijital envantere geçirildi. Her salonun girişinde o dönemi ve salonda bulunan sanatçıları ve eserlerini anlatan bilgilendirme kartları hazırlandı.

3 bin 600 esere ev sahipliği

Bakanlığın en önemli resim ve heykel koleksiyonu Ankara Devlet ve Resim Heykel Müzesi'nde yer alıyor. Müze, Türk resim ve heykel sanatının en nadide örneklerinden toplam 3 bin 600 esere ev sahipliği yapıyor. Restorasyonun ardından sanatçıları ve akımların isimleri salonlara verildi. Binanın ilk katında Türk Ocağı Salonu ve sergi salonu ile ikinci katında Türk Odası ile Şeker Ahmet Paşa Salonu, Osman Hamdi Bey Salonu, Hoca Ali Rıza Salonu, İbrahim Çallı Salonu, Nuri İyem Salonu, Ali Çelebi Salonu, Refik Epikman Salonu, Zühtü Müridoğlu Salonu, Bedri Rahmi Eyüboğlu Salonu, Fikret Mualla Salonu, Abidin Dino Salonu, Neşet Günal Salonu, Erol Akyavaş Salonu, Ferruh Başağa Salonu ve Orhan Peker Salonu bulunuyor.

Müzenin ilk salonlarından İbrahim Çallı Salonunda, Çallı kuşağının sanatçılarından Hikmet Onat, Hüseyin Anvi Lifij, Ali Sami Yetik, Namık İsmail gibi sanatçıların eserlerine yer veriliyor. Burada ressamların manzara, portre ve Milli Mücadele dönemini anlatan eserleri sunuluyor. Modernizm akımının temsilcilerinin yer aldığı eserleri ağırlayan salona ise "Nurullah Berk Salonu" adı verildi. Refik Epikman Salonu'nda ise 1930'lardan itibaren sanatçıların yaptığı eserler sergileniyor. Salonda, Anadolu manzaraları ve soyut resimler yer alıyor. Bedri Rahmi Eyüboğlu Salonu'nda da sanatçının yedi eserini görebilmek mümkün. Ayrıca Fahrünnisa Zeyd, Eren Eyüboğlu gibi önemli sanatçıların eserleri de bu bölümde yer alıyor. Ferruh Başağa Salonu ise dönemin önemli sanatçılarından Devrim Erbil'in eserlerine ev sahipliği yapıyor.

Müze, açılışını da "Başyapıtlar" adı verilen bir sergi ile gerçekleştirdi. Müzenin ikinci katında Osman Hamdi Bey Salonu'nda hayata geçen sergide, koleksiyonunun 258 nadide eseri teşhire çıkarıldı. Bir yıl boyunca ziyarete açık kalacak olan "Başyapıtlar" sergisinde, Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde yaşayan önemli ressamların eserlerini görmek mümkün. ■

Restorasyonu üç yıl süren Ankara Devlet Resim Heykel Müzesi

CSO TASARIMINA FEYZ VEREN SİMGE ANITKABİR

YAZI
DERVİŞ ERDEM

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası (CSO) binası, Semra Uygur ve Özcan Uygur tarafından Ankara'da kurulan Uygur Mimarlık imzasını taşıyor. Uygur çifti, Türk Serbest Mimarlar Derneği'nin geçen Ekim ayında organize ettiği "TürkSMD 14'üncü Mimarlık Ödülleri"nde "Büyük Ödül"ü aldı.

»
Mimar Semra Uygur

Mimari projesi 1992'te çizilen ve 2020'nin Aralık ayında tamamlanan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası (CSO) binası, Uygur Mimarlık imzasını taşıyor. Semra Uygur ve Özcan Uygur tarafından Ankara'da kurulan Uygur Mimarlık, yaklaşık 35 senedir kentsel ve mimari tasarımlar yapıyor. Uygur çifti, Türk Serbest Mimarlar Derneği'nin geçen Ekim ayında organize ettiği "TürkSMD 14'üncü Mimarlık Ödülleri"nde "Büyük Ödül"ü alarak da dikkatleri üzerine çekti. CSO Binasının yanı sıra Gelibolu Tarihi Alanı Yeni Şehitlik Tasarımları, TBMM Milletvekili Çalışma Binası, TED Ankara Koleji Yumrubel Yerleşkesi, CER Modern Sanatlar Merkezi gibi çok sayıda önemli projelerin altına da imzalarını attılar. Yaklaşık 80 mimari proje yarışmasına giren Uygur Mimarlık, sekizi birincilik olmak üzere 39 yarışmada da ödülle değer görüldü.

Uygur Mimarlık'ın başarılı ismi Semra Uygur ile "En önemli projemiz" dediği CSO Binasını konuştuk. ODTÜ Mimarlık Fakültesi mezunu Uygur, 36 yaşında genç bir mimar iken çizdiği ve 28 yıl sonra tamamlanabilen bina ile ilgili duygularını samimiyetle aktardı. Yapı bittiğinde "oh" diyemediği serzenişinde bulunan Uygur, eseri Anıtkabir ile Ankara Kalesi arasında duygusal bir aks üzerinde inşa ettiklerini de coşkuyla vurguladı. Uygur, sorularımızı şöyle yanıtladı:

36 yaşındaydık tasarladığımızda

Projeleriniz arasında en değerlisi hangisi?

En önemli projemiz CSO'dur. Bir de Çanakkale Gelibolu Şehitlikleri bizim için önemli. Gelibolu'nun önemi tabii Çanakkale savaşlarındaki şehitlerin ruhunun bizi halen aydınlatıyor olması. CSO ise 1992'de başlamış 2021'de tamamlanan projede şurayı da şöyle yapsaydık diye düşünmeden, bu 28 seneyi eskimeden bugüne getirmiş olduğu için önemli. Bazen biz de buna hayret ediyoruz.

Peki CSO'yu bugün tasarlasaydınız, yine aynı çizimi mi yapardınız?

Proje, kesinlikle onu düşünmeye başladığınız anki kesit aslında

Bizim 1992'deki dünyaya bakışımız, deneyimimiz, heyecanımız dünyadaki olup bitenlerden etkilenmemizin kesiti. Türkiye'de iş yapmanın zorluğuna o zaman hakim değildik. Daha 10 senelik mezunduk. Ama zor olduğunu giderek görünce bu kadar cesaretli davranır mıydık emin değilim. Ama halen diyoruz ki, iyi ki o zaman böyle düşünmüşüz. Anıtkabir'i Kale'yi o bakışmayı farkediyor olmamız önemliydi. Yarışmanın şartnamesi de çok iyi hazırlanmıştı ve ne istediğini çok iyi tarif ediyordu.

Anıtkabir ile aynı çizgide olduğunu farkettilik

Projede Anıtkabir ile Ankara Kalesi aksını dikkate aldığınız doğru mu?

Bu projeyi gönlümüzü vererek yaptık. Çalışırken, büyük kent planına bakarken, Ankara Kalesi gözüküyor, Anıtkabir görünüyor ve bizim arsa planı burda. Bir çizgiyi çekince bizim arsanın burç ve Anıtkabir'in lahdin olduğu kısmıyla aynı çizgi üzerinde olduğunu farkettilik. Bu gerçekten böyle mi? Bilinçli mi yapıldığını o zamana kadar bilmiyorduk. Öyleyse Anıtkabir'de bir şeyler buluruz dedik. Anıtkabir'e gittik. Kütüphanesinde mimarlarından Orhan Arda'nın yazdığı ama henüz ciltlenmemiş, üzerinde düzenlemeler olan bir kitap bulduk. Ondaki fotokopi çektirdik. Anıtkabir yarışmasında Emin Onat ve Orhan Arda'nın projesinde

mozoleyi Kale aksına yönlendirmesi için bir öneri istiyorlar. Biz bunu keşfedince büyük bir aydınlanma yaşadık. Çalıştığımız alan 145 dönüm Ankara Adliyesi ile Talatpaşa, Mehmet Altınsoy ve Atatürk Bulvarı arasında kalan bütün alan. Böyle bir alanda bir yapıyı yerleştirmek için kentsel verileri iyi bilmek ve oraları anlamlandırabilmek gerekir. Bizim yaptığımız için aslı da bulunduğu yere değer kazandırabilmek. Şartnamede Atatürk Bulvarı'nın Gençlik Parkı ile birleşimini de istiyor. Bu bize duygusal bir aks, gelecek ile geçmiş arasında bir durak. Atatürk'ü 'gelecek' olarak gördüğümüz için, bizim projemiz de Kale ve Anıtkabir arasında yani geçmişle gelecek arasında bir es, bir durak oldu. İçine girdiğinizde Anıtkabir'i görüyorsunuz, Kale'yi görüyorsunuz. Ona çok dikkat ettik.

Binanın aşağıya gömülmesi de mi bu bakış açısıyla alakalı...

Atatürk Bulvarından Anıtkabir'in görülebildiği tek açık alandır orası. Anıtkabir oradan başka bulvardan görünmez. Bu büyük bir yapı. Aşağıya çökertmemizin nedeni bulvardan Anıtkabir görüntüsünü kaybetmemek. Bütün bunları birleştirdik. Fuayede taşların arasında upuzun giden taşlar görürsünüz. O çizgi Anıtkabir ile Kale'nin hattını gösterir. Bir tarafı mozoleye diğer tarafı burca gider. Bir de orası o bölgenin en çukurda kalan yeridir. Çukurda kalmasından dolayı da etraftan hep gözükür. Gözüktüğü için burada topraktan çıkmış gibi ve hiç çatı ile cephenin ayrımını görmediğin tekil formlar oluşu da onun içindir. Yapı aynı zamanda suyun içindedir. O da müzisyenlere daha sessiz bir ortam sağlar. Aşağı kotta gezdiğiniz zaman Atatürk Bulvarı'nın gürültüsünü duymazsınız. Havuzdan da yapının yansımaları ile orası daha bir zenginleşir. Sanki bir göktaşı düşüp de krater gölü oluşturmuş gibi.

'Oh' diyemedik, çünkü bitti gibi yapıldı

28 sene sonra bitmesi sizde nasıl bir his uyandırdı. Bir 'oh' çektiniz mi sonunda?

Bittiği zaman ne yazık ki 'oh' diyemedik. Çünkü bitti gibi yapılmıştı. 2020 Aralık'ta bitti gibi yapıldı. Zaten bir açılış konserinden sonra da kapatıldı. Bizim için bittiğinde, bu kadar sene uğraşılan şey böyle mi bitmeliydi.

Altı ay daha çalışılıp her şey çok daha düzgün projesine uygun gerekli titizlik gösterilerek yapılabilirdi. Bunun neden bu binadan sakınıldığını çözemedim. Yapılar evet bir siyasi erki ifade ederler. Ama yapının gerçekten iyi olması beklenir. İyi olması için uğraşılır. Acele yapıldığında elbette eksik ve hataları barındırmasından kaçınılamaz. O yüzden bittiği zaman ona bitti gibi bakamadık. Bir 'oh' çekemedik. Ama şu gerçek ki yapılar yapılr biter gider evet siyasiler ona emek vermek zorundadırlar görevleridir; ama onu yapanlar unutulmaz. O hep mimarı ile anılır. Bunu unutmamak gerekiyor. Yok varsaysalar da yok edemeyecekleri bir varlıktır emek verenler. Keşke 'oh be' deseydik. Çok gruplar gezdiriyorum ama gözüm hep eksiklere takılıyor. 'Keşke öyle olmasaydı' diyorum. Bunu ülke için diyorum. Milyonlarca insan orayı kullanacak.

En çok nelere takılıyor gözünüz. Altı ay daha olsa neler yapardınız?

Dışardan bakanların çok da farketmeyecekleri detaylar var. Mesela org yapılmadı. Yapının akustik hesapları 'org var şekliyle' yapıldı. Kaplamaların detayları yeteri kadar düzgün yapılmadı.

Orada pop müzik konseri yapılmaz klasik müzik içindir

Akustiği sizi tatmin etti mi?

Akustik uzmanı değiliz. Ancak akustik uzmanının bize yönlendirmeleriyle, yol göstermesiyle oluşturduk. Bazı eleştiriler geliyor ama benim bunu yorumlayabilme şansım yok. Ben sadece şunu diyebiliyorum; Org yapılmadı o nedenle bir şey olabilir. Bütün kotlar düzgün yapıldı mı bilmiyorum. Akustik olarak projede olup da orada yapılmamış olanlar var. Ancak bu her tarafa alet koyarak test edilip ölçüldüğünde söylenebilir. Benim kulağım onu ölçecek nitelikte ve birikimde değil. Onun için bir şey söyleyemiyorum. Ama şu laflar çıktı. Mesela bir pop müzik konseri yaptılar. Duyulmamış. Evet orada pop müzik konseri yapılmaz. Çünkü oranın akustiği doğal akustiktir. Pop müziğe göre ayarlanmamıştır, klasik müzik içindir orası. Önemli olan bu yapıya dünya çapında iyi orkestraların gelip etkinlik yaptıklarında, Türkiye için buranın aydınlık yüzünü göstermesidir. Umuyorum ki akustiği iyi olsun eksiklikleri de zaman içerisinde giderilsin.

Akustiği kimin imzasını taşıyor?

Akustik danışmanlığını Almanya'dan Fraunhofer Bina Fiziği Enstitüsü yaptı. Esas olarak hacim akustiği dediğimiz, kapalı mekandaki akustik önerilerini Profesör W. Fasold yaptı. Çok muhterem bir kişiydi. Geçen yıl vefat etti. Binayı görme şansı olmadı maalesef. Onun yönlendirmeleriyle düzenledik.

Projenin hiç tamamlanamayacağını düşündünüz mü, aradan 28 yıl geçince?

Yok düşünmedik; çünkü şu andan sonra düşünmedik. Eski Kültür Bakanı Ertuğrul Günay zamanında fuayenin piramitlerinin betonları ayağa kalkıp, 2014 senesinde de balonlar şişirildikten, Ankara'ya bir top bir yumurta hediye edildikten sonra geri dönülmesi çok mümkün olmadığını düşündük. Ama onlar çıkmadan önce her an başına bir şey gelebilirdi. Ondan sonra bir şekilde biter dedik.

Mimari yapısından bahsedebilir misiniz?

Çatısı, cephesi olmayan tekil ikonik formda yapıldı. Bu büyüklükte bir konser salonunun planına baktığımızda, sahneyi her taraftan görülebilir şekilde teraslama yaptığımızda, bu terasların çevresinden alınan çizgi bir yumurta kesitini oluşturuyor. Biz o yumurta kesitini üçüncü boyuta da aktarıp tekil hale getirdik. O yumurtanın kesitteki yükselmesi şunu da sağladı: Konser salonları kişi başına düşen hacim olarak en büyük hacme sahip olan kapalı mekanlar. Kişi başına 10-11 metre küp hacim gerekir. Yumurta bizi onu da sağlayan bir hale getirdi.

Kültür sanat yapılarını tasarlamının ek zorlukları var mı?

Her yapı yapan mimarın ideolojisidir. Yani mimari yapılar ideolojik dışa vurumlardır. Böyle baktığımızda da kültür yapılarının kolay ulaşılabilir olması, bulunduğu alana değer kazandırması, o alana ait problemleri çözebilmesi, etrafla maksimum iletişim kurup kullanılabilirliğini arttırması ve de yalın olması gerekir. Kullanıcıyı değerli kıldığımız, iyi hissettirdiğiniz sürece, orada çalışanların da performansları artar, gelenler de bir daha gelmek ister. ■